

YTTRANDE

SOU 2018:37 Att bryta ett våldsamt beteende – återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld

Sammanfattning

Det behövs ytterligare lagändringar för att kommuner och landsting ska kunna finansiera och tillämpa de insatser som våldsutövare behöver. I detta behöver även ökade kostnader för utökad SIP och andra obligatoriska åtgärder räknas in.

Att arbeta våldsförebyggande och återfallsförebyggande när det gäller alla former av våld i nära relation måste vara en konstant inriktning i samtliga myndigheters verksamheter. Myndigheter bör även sträva efter att flytta fokus från att ständigt fokusera på den våldsutsatta, och börja uppmärksamma den som utövar våld. Lika självklart som vi bör ställa frågor om utsatthet i möten med människor, bör vi fråga människor om de utsatt andra. Vi kommer aldrig kunna minska våldet, om vi aldrig pratar med samt hjälper de som utövar våldet. Den här typen av arbete kan inte på sikt drivas endast på projektbasis, det behöver integreras i myndigheters arbete och anställda som förväntas arbeta med dessa frågor behöver utbildas i det lika självklart som vi utbildas i normaliseringsprocessen, risk- och skyddsbedömningsinstrument och hur en identifierar en våldsutsatt, bör vi utbildas i ATV, IDAP och hur en identifierar en våldsutövare.

Inom Socialtjänsten bör det finnas krav på en Familjefridssamordnare som har ett övergripande ansvar för att samordna arbetet med våld i nära relation över förvaltningsgränser.

Det bör utredas huruvida tjänstemän ska ha anmälningsplikt till polis i de fall vi får kännedom om att en person utövat våld, och inte är villig att ta ansvar för sitt våldsutövande i form av behandling/stöd eller vid misstankar om att personen kommer att utöva våld igen. Vidare bör man utreda huruvida Socialtjänsten i sådana fall där våldsutövaren inte tar ansvar för sitt våld, ska ha rätt att neka föräldern att få träffa sina barn utan övervakning med hänsyn till barnets behov och säkerhet i centrum.

Folktandvården är den myndighet som sällan lyfts upp i diskussionen om att upptäcka våldsutsatta och våldsutövare, och där bör staten arbeta för att liknande krav bör ställas på folktandvården på att arbeta våldsförebyggande och med att upptäcka våld likt de krav som ställs på hälso- och sjukvården.

Slutligen, det är viktigt att vi noga utvärderar de behandlingsinsatser som idag riktas till våldsutövare för att redogöra för vad förväntad effekt av behandling är. Hur många lever ett liv fritt från att utöva våld? Hur många återfaller? Varför återfaller de? Vad kan utsatt partner/f.d. partner/barn förvänta sig av den våldsutövande partnern efter behandling, avseende risken för fortsatt hot/våld etc.? Vidare är det viktigt att den personal som möter de som utövar våld i nära relation, har faktisk kompetens för att kunna arbeta med målgruppen – oavsett myndighet, funktion eller uppdrag.

Avsnitt 7.4

Realiteten är att polisen ofta saknar resurser för att arbeta våldsförebyggande. Det bör vidare ingå i den nationella strategin att Polisen särskilt ska verka för att förebygga våld mot närstående och att detta särskilt ska prioriteras i utredningsarbetet. Det bör även framgå att Polisen i dessa ärenden och då barn finns inblandade, direkt kontaktar socialtjänst för att en risk- och hotbedömning kring barn ska kunna göras. Polisen brukar ofta kontakta socialtjänst via faxmeddelande, vilket innebär en ökad risk för målsägande samt eventuella barn med i bilden.

Det är oacceptabelt att enskilda tjänstemän inom Polisen på grund av osäkerhet brister i att samverka och delge information i ärenden som delas med andra myndigheter. Där bör Polisen försäkra att anställda har rätt kompetens för att arbeta med dessa frågor inklusive goda kunskaper om sekretessbestämmelser, i syfte att förenkla samverkan och på så sätt öka möjligheten att erbjuda rätt hjälp för både målsägande och misstänkt.

Avsnitt 7.5

Det bör vara ett krav att alla som döms för att ha utsatt en närstående för våld, ska medverka i de behandlingsprogram som erbjuds inom Kriminalvården. Det bör ställas tydligare krav på Kriminalvårdens återfallsförebyggande arbete gällande de som är dömda för kvinnofridsbrott – även under häktningstiden.

Avsnitt 7.6

Det bör strävas efter att förenkla möjligheten att bevilja kontaktförbud. I dagsläget vittnar kommuner, skyddade boenden samt kvinno- och tjejjourer att det nästintill är omöjligt att få till ett kontaktförbud, även då att det är uppenbart att det är den typen av skydd som behövs. Därutöver upplevs det att Polisen är dåliga på att agera på när våldsutövaren gör överträdelse på kontaktförbuden, och därmed faktiskt begår ett brott. Ett effektivare system bör införas, där bland annat polis, kommun och skyddade boenden i samverkan kan bidra med information (bl.a. risk- och skyddsbedömningar) i syfte att få en mer allsidig bild av situationen och på så sätt kunna erbjuda den våldsutsatta det stöd hen i realiteten är i behov av, oavsett om våldsutövaren tidigare är dömd eller inte.

Avsnitt 7.7

Det bör ställas krav på SiS om att samtlig personal har kunskap om våld i nära relationer och de särskilda riskgrupperna (unga, missbrukare o.s.v.). Dessutom bör det ställas krav på att det arbetas aktivt med dessa frågor i samtliga verksamheter, samt att de behandlingsmetoder som används skall baseras på evidens och utgå ifrån fastställda riktlinjer. SiS bör även ha mer fokus på våldsförebyggande arbete, i form av samtal om bland annat gränssättning, samtycke, våld, och aggression samt även ha riktlinjer för återfallsförebyggande arbete när det kommer till kvinnofrids- och sexualbrott.

Avsnitt 7.8

Fokus måste flyttas från den våldsutsatta till våldsutövaren. Vi måste kunna arbeta parallellt, det är den enda lösningen för att på sikt minska våld i nära relation.

Avsnitt 7.9

Att arbeta vålds- och återfallsförebyggande bör inte baseras på tidsbegränsade lösningar, utan bör integreras i samtliga myndigheters verksamheter. Därmed är det relevant att det framkommer hur man går vidare med informationen som kommit fram i rapporten från regeringsuppdraget 2011 – 2015.

Avsnitt 8.2.5

Det hade varit intressant att undersöka detta vidare, speciellt med tanke på hur utfallet ser ut. Placeras den våldsutsatta samtidigt som våldsutövaren, eller inte? Hur säkerställer en att våldsutövaren inte söker upp den våldsutsatta under placering i särskilt boende? Myndigheter bör i allmänhet uppmuntras i att arbeta med att flytta våldsutövaren istället för den våldsutsatta.

Avsnitt 9.1

Personal inom hälso- och sjukvården, främst inom vårdcentral, psykiatri och missbruksvård behöver utbildas i att kunna upptäcka våldsutövare och arbeta våldsförebyggande samt med återfallsprevention.

Avsnitt 9.2.1

Patienter/klienter bör vara fria att själva bestämma vem de vill söka stöd/hjälp hos när det kommer till psykosocial eller psykologisk behandling i våldsärenden oavsett om denne är våldsutsatt eller våldsutövare. Att ha möjlighet att få bearbeta de trauman det innebär för den som blir utsatt likväl som för den som utsätter någon för våld bör väga tyngre, än vilken myndighet som bör tillgodose denna insats. Det bör i denna fråga ske en samverkan mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård, där båda parter bör ha inställningen att klientens/patientens behov samt önskemål bör styra vart behandlingen ska tillgodoses.

Avsnitt 9.2.3

I realiteten upplever många av klienterna vi stöter på att sjukvårdspersonal hänvisar vidare istället för att erbjuda patienten hjälp att ta kontakt med socialtjänst. I de fall där klienten beskriver att hen är missnöjd med socialtjänsten får klienten inte hjälp att sammanfalla till SIP eller ens ett erbjudande om medföljning till möte hos socialtjänsten. Socialtjänsten å sin sida upplever värden som fyrkantig och som att de inte ser sig som en aktuell part i samverkan, utan snarare som en extern aktör som ”endast” sköter somatisk vård i våldsärenden medan polis och socialtjänst sköter resten. SIP används på så sätt sällan i våldsärenden, oavsett om det gäller den våldsutsatta eller våldsutövaren.

Avsnitt 10.4

Att tekniken för att säkerställa att elektronisk övervakning inte fungerar för dess ändamål, bör inte ligga till grund för att sådan övervakning inte beslutas i kontaktförbudsärenden. I sådana fall bör ansvarig myndighet tillförse att sådan teknik ordnas, så att de personer som är i behov av skydd i form av kontaktförbud med elektronisk övervakning kan få detta tillgodosett.

Avsnitt 13.2 (s. 201)

Samtliga myndigheter som direkt arbetar med människor i behov av stöd och hjälp (exempelvis Socialtjänsten, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Kriminalvården, Polis samt hälso- och sjukvården etc.) bör samtliga inkluderas i SIP, då det för många klienter finns mer än två till tre myndigheter involverade i dennes liv. SIP bör således vara tillgängligt i alla typer av ärenden, och alla typer av myndigheter som arbetar med utsatta människor bör således vara ålagda samt ha möjlighet att sammankalla till deltagande i SIP. Utökningen av regleringen som gäller SIP bör därmed inte endast utökas till Kriminalvården, utan även till andra berörda myndigheter.

Avsnitt 15.3.1

Utredningen har tagit fram en beräkning på 2 500 berörda män, där varje enskild insats kan kosta omkring 20 000 kronor. Summan för arbetet hamnar därmed på 50 Mkr. Detta grundas dock på en gammal beräkning som gjordes år 2006. SKL har gjort en ny beräkning, vilken landar på 3 500 män och en insatskostnad på 21 500 kronor per insats. Summan blir då istället 74,5 Mkr.

Vi möter mer och mer våld i samkönade relationer där våldsutövaren är kvinna. Det är viktigt att veta huruvida samma behandlingsmetoder kan användas för kvinnliga våldsutövare som manliga.

Avsnitt 15.4

I beräkningen som utredningen kommit fram till, så beräknas det på en våldsutövare per våldsärende. Exempelvis om det sker 20 våldsärenden så beräknas det finnas 20 våldsutövare. I hedersvåld kan dock det vara flertalet våldsutövare per våldsutsatt. Hur bör man räkna in hedersrelaterat våld i uppskattningarna om antal fall per år?

Hörby, 2018-10-10

Eva Klang Vänerklint,
Socialchef Hörby kommun

Bahare Mohammadi-Andersson
Sektionschef Förebyggande enheten/Integration &
Familjefrid